

**НАРОДНА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
NARODNA SKUPŠTINA REPUBLIKE SRPSKE**

**ЗАКОНОДАВНО – ПРАВНО ОДЈЕЉЕЊЕ
ОДСЈЕК ЗА РАД СА ПОСЛАНИЦИМА**

Број: 02/4.02-1379/18
Датум: 27. јули 2018. године

ФИНАНСИЈСКА ПОДРШКА ДЈЕЦИ И ПОРОДИЦАМА СА ДЈЕЦОМ

**ИСТРАЖИВАЊЕ ПРИПРЕМИЛА:
Драгана Гогих**

Истраживање не одражава званичан став Народне скупштине Републике Српске

САДРЖАЈ

САДРЖАЈ.....	2
УВОД.....	3
РЕПУБЛИКА СРПСКА.....	4
РЕПУБЛИКА СРБИЈА.....	5
РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА	6
ЗАКЉУЧАК.....	8
ИЗВОРИ ПОДАТАКА.....	9

УВОД

Породица је основна људска група и у категорији је тзв. примарних група у којима су односи међу члановима присни. Породица представља најтрајнији и најважнији облик заједничког живота људи. Постоје двије основне потребе које произилазе из природе човјека које условљавају важност, трајност и стабилност породице: нужност репродукције и настављање живота, те старање о дјечи у периоду њиховог раста и осамостаљивања.

Породице, родитељи и они које воде бригу о дјечи имају централну улогу у развоју дјетета. Они учествују у изградњи идентитета и заштити дјетета, али и у економској сигурности и стабилности. Породица може бити највећи извор подршке дјетету, али и под одређеним несрећним околностима, највећи извор штете.

Благостање дјеце је због тога у директној вези са благостањем родитеља, те је улагање у породице, нарочито у дијелу у којима су оне рањиве, важно и са становишта права дјетета. Конвенција Уједињених нација о правима дјетета¹ је јасна: родитељи, законски или обичајни стараоци имају основну одговорност за подизање и развој дјетета, али и владе, невладини субјекти и организације у заједници. По овој конвенцији држава мора обезбиједити адекватну подршку родитељима и законским старатељима у обављању њихове улоге старалаца о дјетету. Такође, породична и родитељска улога је препозната као важан дио националних социјалних политика и социјалних пакета усмјерених ка ограничавању сиромаштва и неједнакости, те промовисању одговорног родитељства и благостања дјетета уопште.

Пружање подршке породици као темељној друштвеној јединици има за циљ да допринесе њеном јачању и развоју. У том смислу, издвајања из државног буџета за породичне накнаде укључују финансијску подршку која је искључиво намијењена породици и дјечи.

---

¹Конвенција о правима дјетета (Convention on the Rights of the Child), <https://www.unicef.org>, приступљено 27. 3. 2018. године

РЕПУБЛИКА СРПСКА

У Републици Српској посебна заштита породице, мајке и дјетета је проглашена Уставом Републике Српске² за једно од основних људских права и слобода. У складу са наведеним, посебна заштита породице, мајке и дјетета прецизирана је кроз сљедеће законе: Породични закон³, Закон о дјечијој заштити⁴, Закон о социјалној заштити⁵, Закон о здравственој заштити⁶, Закон о раду⁷, Закон о здравственом осигурању⁸, Закон о предшколском васпитању и образовању⁹, Закон о заштити од насиља у породици¹⁰ и Закон о локалној самоуправи¹¹.

Приоритет Републике Српске је улагање у дјецу, промовисање и остваривање њихових права у складу са важећим прописима Републике Српске који су усклађени са принципима и одредбама Конвенције о правима дјетета. Диференцирање права дјетета у оквиру основних људских права заснива се на посебним потребама дјетета као личности у развоју, као и на чињеници да су та права изложена специфичним облицима повређивања и угрожавања. У складу са општим циљем Конвенције о правима дјетета, земље потписнице теже да се обезбиједи да дијете расте у породичном окружењу, да буде у потпуности припремљено за живот у друштву, као и да се дјечији пружи посебна заштита и брига. Република Српска је, у складу са Конвенцијом о правима дјетета, обавезна осигурати и обезбиједити спровођење одрговарајућих мјера које омогућавају заштиту дјеце од свих облика дискриминације на основу пола, националности, религијске припадности, културе, језика.

У циљу стварања основних услова за приближно уједначавање нивоа за задовољавање развојних потреба дјеце, планирања, подстицања и унапређивања дјечије заштите, помоћи породици у остваривању њене репродуктивне, заштитне, васпитне и економске функције, посебне заштите трећег дјетета у породици са више дјеце, као и других активности и права из области дјечије заштите, основан је Фонд за дјечију заштиту Републике Српске¹². Законом о Омбудсману за дјецу Републике Српске¹³ основан је Омбудсман за дјецу Републике Српске као независна институција која штити, прати и промовише права дјетета.

Године 2006. основан је и Савјет за дјецу Републике Српске¹⁴, Савјет за демографску политику Републике Српске¹⁵ и Савјет за сузбијање насиља у породици и породичној заједници¹⁶, који дјелују при Министарству породице, омладине и спорта у Влади Републике Српске. Као посебан вид подршке породици Министарство породице, омладине и спорта у Влади Републике Српске је донијело и поступа по Програму за рани раст и развој у Републици Српској 2016-2020¹⁷.

²„Службени гласник Републике Српске”, бр. 21/92, 28/94, 8/96, 13/96, 15/96, 16/96, 21/96, 21/02, 26/02, 30/02. 31/03, 98/03

³„Службени гласник Републике Српске”, бр. 54/02, 41/08 и 63/14

⁴„Службени гласник Републике Српске”, бр. 114/17

⁵„Службени гласник Републике Српске”, бр. 37/12 и 90/16

⁶„Службени гласник Републике Српске”, бр. 106/09 и 44/15

⁷„Службени гласник Републике Српске”, бр. 1/16

⁸„Службени гласник Републике Српске”, бр. 18/99, 51/01, 70/01, 51/03, 17/08, 01/09 и 106/09

⁹„Службени гласник Републике Српске”, бр. 79/15

¹⁰„Службени гласник Републике Српске”, бр. 102/12, 108/13 и 82/15

¹¹„Службени гласник Републике Српске”, бр. 101/04, 42/05 и 118/05

¹² Одлука о оснивању Јавног фонда за дјечију заштиту („Службени гласник Републике Српске”, бр. 27/96)

¹³„Службени гласник Републике Српске”, бр. 103/08 и 10/12

¹⁴„Службени гласник Републике Српске”, бр. 66/06

¹⁵„Службени гласник Републике Српске”, бр. 34/12

¹⁶„Службени гласник Републике Српске”, бр. 7/13

¹⁷www.vladars.net, приступљено 27. 3. 2018. године

У Републици Српској додаток на дјецу остварује мајка за друго, треће и четврто дијете у породици, до навршених 15 година живота ако се редовно школују, а у зависности од материјалног положаја породице, распореда рођења и узраста дјете, у складу са Законом о дјечијој заштити¹⁸. Висина додатка на дјецу за друго и четврто дијете утврђује се у износу од 9% од најниже плате у Републици Српској у претходној години. Висина додатка на дјецу за треће дијете по реду рођења утврђује се у износу од 18% од најниже плате. Тачан износ овог додатка одређује Фонд за дјечију заштиту Републике Српске. Право на додаток на дјецу остварује и родитељ, односно усвојитељ, корисник права на новчану помоћ, у смислу закона којим се прописује област социјалне заштите, без обзира на ред рођења дјетета и материјални положај породице, до навршених дјететових 18 година, а уколико је на редовном школовању, најдуже до дјететове 26. године. У овом случају висина додатка на дјецу је 23% од најниже плате у Републици за претходну годину.

Без обзира на финансијку ситуацију, дјечији додаток се без услова исплаћује: дјеци цивилних жртава рата, дјеци ратних ветерана са инвалидношћу прве и друге категорије, дјеци цивилним жртвама рата, као и дјеци без родитеља. Породице које добију прво дијете такође остварују право на додаток, независно од имовинског статуса, у случајевима: уколико је надлежни орган издао документ о класификацији због потешкоћа дјетета у психофизичком развоју, а дијете није смјештено у институцију за социјалну заштиту, у случајевима дјете без родитеља, као и дјете до 19 година чија породица остварује право на финансијску помоћ у складу са Законом о социјалној заштити¹⁹ или током образовног процеса.

У Републици Српској се исплаћује матерински додаток²⁰ од 405,00 КМ и ово право остварује незапослена мајка, односно друго лице у складу са Законом, у трајању од 12 мјесеци, а за близанце и свако треће и наредно дијете у трајању од 18 мјесеци. Додатак на дјецу остварује мајка или друго лице у складу са Законом за друго, треће и четврто дијете у породици у зависности од материјалног положаја, распореда рођења и узраста дјете. Тако је висина додатка за друго и четврто дијете 35,55 КМ, за треће дијете 71,10 КМ, а за дјецу која права остварују независно од материјалног положаја и без обзира на ред рођења 90,85 КМ. Новчана помоћ у износу од 250,00 КМ за опрему за новорођенче исплаћује се свим породицама и право се остварује за свако новорођено дијете у породици без обзира на материјални статус породице и мјесто рођења дјетета. Једнократна помоћ за треће и четврто дијете износи 600,00 КМ²¹.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

Законом о финансијској подршци породици са дјецом²² уређена су питања у вези са побољшањем услова за задовољавање основних потреба дјете, посебним подстицајем рађању дјете и подршком материјално угроженим породицама са дјецом, породицама са дјецом са сметњама у развоју и дјеци без родитељског старања. Тако је предвиђено низ права на финансијску подршку породицама са дјецом: накнада зараде за вријеме породиљског одсуства, накнаде по основу

¹⁸ „Службени гласник Републике Српске”, бр. 114/17

¹⁹ „Службени гласник Републике Српске”, бр. 37/12 и 90/16

²⁰ <http://www.jfdz.org>, приступљено 27. 3. 2018. године

²¹ Одлука о номинаним износима материнског додатка и додатка на дјецу у цензусима за остваривање наведених права у 2017. години, <http://www.jfdz.org>, приступљено 27. 3. 2018. године

²² „Службени гласник Републике Србије”, бр. 16/02, 115/05, 107/09 и 113/17 (ступа на снагу 1. јула 2018. године)

рођења и њега дјетета, родитељски додатак, дјечији додатак, накнада трошкова боравка у предшколској установи: за дјецу без родитељског старања, за дјецу са сметњама у развоју и дјецу са инвалидношћу, за дјецу корисника социалне помоћи, те регресирање трошкова боравка у предшколској установи дјете из материјално угрожених породица.

Дјечији додатак остварује један од родитеља који непосредно брине за дијете и то за прво, друго, треће и четврто дијете по реду рођења у породици, од дана поднесеног захтјева. Хранитељ или старатељ дјетета може остварити право на дјечији додатак за највише четворо сопствене дјеце у породици и за свако дијете без родитељског старања.

Дјечији додатак припада дјечи до навршених 19 година живота, као и после навршених 19 година живота за дијете за које је обухваћено васпитно-образовним програмом и програмом оспособљавања за рад, а за дијете над којим је продужено родитељско право, најдуже до 26 година. Право на дјечији додатак остварује се под одређеним условима, а новчани износ дјечијег додатка усклађује се два пута годишње са индексом трошкова живота. У принципу, право на дјечији додатак се остварује уколико подносилац захтјева за остваривање права, односно чланови његове породице не посједују новчана и друга средства у вриједности већој од износа двије просјечне зараде у Републици без пореза и доприноса по члану породице.

Тако новчана давања по основу родитељског права за прво дијете (једнократно) износе 335 евра, за друго (у 24 мјесечне рате) по 54 евра, за треће (у 24 мјесечне рате) по 98 евра, за четврто (у двадесет четири мјесечне рате) по 130 евра, док дјечији додатак за прво, друго, треће и четврто дијете износи 130 евра²³.

Сваке године у првој недјељи октобра организује се „Дечија недеља“ ради подстицања и организовања разноврсних васпитно-образовних, рекреативних и других манифестација посвећених дјечи и унапређењу развоја друштвене бриге о дјечи. Активности које се организују за вријеме ове недјеље утврђују се програмом који доноси министар надлежан за социјална питања.

РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА

Законом о дјечијем додатку Републике Хрватске²⁴ је предвиђено право на новчано примање које користи родитељ или друго лице ради подршке издржавању и одгајању дјеце. Право на дјечији додатак стиче се и остварује у зависности од висине укупног прихода чланова домаћинства корисника, као и осталих услова прописаних Законом²⁵. У Републици Хрватској право на дјечији додатак може остварити родитељ, усвојилац, старатељ, очух, маћеха, баба, дјед и лице којем је на основу рјешења надлежног органа за послове социјалне заштите дијете повјерено на чување и одгој за сву дјецу коју издржава. Корисник додатка може бити и пунољетно лице без оба родитеља које је на редовном школовању. Дјечији додатак припада дјечи коју корисник издржава, и то: за сопствену дјецу, усвојену или

²³ Решење о цензусима за децији додатак, <http://www.cekos.rs>, приступљено 11. 4. 2018. године

²⁴ Закон о доплатку за дјецу, Народне новине 94/01, 138/06, 197/07, 37/08, 61/11, 112/12 и 82/15, <https://www.zakon.hr>, приступљено 11. 4. 2018. године

²⁵ За остваривање права на дјечији додатак ванбрачна заједница изједначава се са брачним заједницом.

пасторчад; за издржавање унука и другу дјецу без родитеља. Дјечији додатак се исплаћује до краја школске године у којој дијете навршава 15 година живота. Изузетно, дјетету са оштећењем здравља припада додатак, према прописима из области социјалне заштите, најдуже до 21. године живота. Тако ће породице са дјецом чији приход по члану домаћинства не прелази 73,52 евра добијати дјечији додатак у износу од 40,62 евра за свако дијете. Породицама са дјецом чији се приход по члану домаћинства креће од 73,52 до 151,61 евра, исплаћиваће се дјечији додатак у износу од 33,84 евра, док ће се породицама са дјецом чији је приход од 151,61 до 315,14 евра мјесечно, исплаћивати дјечији додатак у износу од 27 евра за свако дијете²⁶. Дјечији додатак за треће и четврто дијете износи 67,78 евра, а једнократна помоћ за породичко и родитељско одсуство 312,56 евра.

Законом о фондацији „Хрватска за дјецу“²⁷ дат је законски оквир Фондације чија се сврха састоји у промовисању добробити личних и имовинских права дјеце, те оснаживање породице у ситуацијама различитих социјалних, здравствених, васпитних и образовних потреба дјеце. Фондација врши давања у новцу и стварима, те подстиче културне, образовне, спортске, рекреацијске, вјерске садржаје, као и друге облике подршке утврђене општим актима Фондације. Фондација пружа и новчану подршку физичким лицима, суфинасира пројекте и програме правних особа и стипендира ученике и студенте током редовног школовања.

Фондација располаже новчаним износом од 13.537 евра из буџета Републике Хрватске, на годишњем нивоу, путем министарства надлежног за породицу. Фондација остварује и друге приходе на основу активности као што су организовање добротворних приредби, израда и продаја амблема, значака, штампаног материјала, као и других активности.

---

²⁶ Турчин, Кристина: Нова формула за дјечи доплатак, објављено 24. 4. 2018. године, <https://www.jutarnji.hr>, приступљено 11. 4. 2018. године

²⁷Закон о заклади „Хрватска за дјецу“, Народне новине 82/15, <https://www.zakon.hr>, Интернет страница Закладе „Хрватска за дјецу“, <http://www.zhzd.hr>, приступљено 11. 4. 2018. године

ЗАКЉУЧАК

Политике и системи социјалне заштите у савременим државама заснивају се на финансијској подршци породици и дјечи у циљу спречавања сиромаштва и пружања помоћи у васпитању и образовању дјеце. Финансијска подршка подразумијева новчану помоћ дјечи, самохраним родитељима или родитељима, односно породицама које немају средстава за основне животне потребе. Та средства се углавном користе за подмиривање трошкова подизања дјеце. Породице са дјецом се сматрају економски рањивом категоријом јер имају веће трошкове за бригу о дјечи, а истовремено, због те исте бриге, имају мање могућности за остваривање додатних прихода. Због свега наведеног финансијска подршка овим породицама има кључну улогу у спречавању економске угрожености породице.

Висина новчане помоћи породици условљена је бројем чланова породице, имовином и приходом по члану домаћинства, а најчешћи вид финансијске подршке државе је дјечији додатак. Постоје и друге накнаде, које такође имају за циљ социјалну заштиту породице, попут једнократних накнада по рођењу дјетета, накнада за породилско и родитељско одсуство, регресирање трошкова боравка у предшколским установама за дјецу из материјално угрожених породица, што у знатној мјери доприноси добробити породице.

Из датих приказа позитивних законских прописа може се видјети да је законодавац предвидио заштиту породица са дјецом на сличан начин, са разликама у висини издвајања новчаних средстава по основу датих права.

Ипак, заштита дјеце и породице захтијева додатно унапређење, у смислу адекватности и довољности висине материјалних давања, као и унапређење активности у праћењу потреба за материјалним давањима. Како је циљ социјалне и дјечије заштите унапређење квалитета живота и оснаживање за самосталан и продуктиван живот дјетета и породице, за очекивати је да ће се у годинама које долазе донијети и квалитетнија рјешења од постојећих.

ИЗВОРИ ПОДАТАКА

1. Устав Републике Српске („Службени гласник Републике Српске", бр. 21/92, 28/94, 8/96, 13/96, 15/96, 16/96, 21/96, 21/02, 26/02, 30/02, 31/03, 98/03)
2. Породични закон („Службени гласник Републике Српске", бр. 54/02, 41/08 и 63/14)
3. Закон о дјечијој заштити („Службени гласник Републике Српске", бр. 114/17)
4. Закон о социјалној заштити (Службени гласник Републике Српске бр. 37/12 и 90/16)
5. Закон о здравственој заштити („Службени гласник Републике Српске", бр. 106/09 и 44/15)
6. Закон о раду („Службени гласник Републике Српске", бр. 1/16)
7. Закон о здравственом осигурању („Службени гласник Републике Српске", бр. 18/99, 51/01, 70/01, 51/03, 17/08, 01/09 и 106/09)
8. Закон о предшколском васпитању и образовању („Службени гласник Републике Српске", бр. 79/15)
9. Закон о заштити од насиља у породици („Службени гласник Републике Српске", бр. 102/12, 108/13 и 82/15)
10. Закон о локалној самоуправи („Службени гласник Републике Српске", бр. 101/04, 42/05 и 118/05)
11. Закон о Омбудсману за дјецу Републике Српске („Службени гласник Републике Српске", бр. 103/08 и 10/12)
12. Закон о финансијској подршци породици са децом („Службени гласник Републике Србије", бр. 16/02, 115/05, 107/09 и 113/17)
13. Закон о доплатку за дјецу, Народне новине 94/01, 138/06, 197/07, 37/08, 61/11, 112/12 и 82/15, <https://www.zakon.hr>, приступљено 11. 4. 2018. године
14. Закон о заклади „Хрватска за дјецу", Народне новине 82/15, <https://www.zakon.hr>, Интернет страница Закладе „Хрватска за дјецу", <http://www.zhzd.hr>, приступљено 11. 4. 2018. године
15. Конвенција о правима дјетета, <https://www.unicef.org>, приступљено 27. 3. 2018. године
16. Одлука о оснивању Јавног фонда за дјечију заштиту („Службени гласник Републике Српске", бр. 27/96)
17. Одлука о формирању Савјета за дјецу Републике Српске („Службени гласник Републике Српске", бр. 66/06)
18. Одлука о формирању Савјета за демографску политику Републике Српске („Службени гласник Републике Српске", бр. 34/12)
19. Одлука о формирању савјета за сузбијање насиља у породици и породичној заједници („Службени гласник Републике Српске", бр. 7/13)
20. Одлука о номиналним износима материнског додатка и додатка на дјецу у цензусима за остваривање наведених права у 2017. години, <http://www.jfdz.org>, приступљено 27. 3. 2018. године
21. Решење о цензусима за дечији додатак, <http://www.cekos.rs>, приступљено 11. 4. 2018. године
22. www.vladars.net, приступљено 27. 3. 2018. године
23. www.jfdz.org, приступљено 27. 3. 2018. године
24. www.paragraf.rs, приступљено 11. 4. 2018. године

- 25. www.zakon.hr, приступљено 11. 4. 2018. године
- 26. www.zhzd.hr, приступљено 11. 4. 2018. године
- 27. <https://www.jutarnji.hr>, приступљено 11. 4. 2018. године